

שׁוֹפְטִים

כי השוחד יעור עיני חכמים וגו'. (ט"ז יט)

למשל, אם ראובן אמר על שמעון, שהוא איש עשיר, נוכל לעמוד על מדת עשרו של שמעון, אם יודע לנו עד כמה מגיע עשרו של ראובן, כי יוכל היות שראובן הוא עני מדוכא, עד שכעל מאה שקל לעשיר בעיניו יחשב.

אולם אם מי שהוא שמע מגזבר אוצרותיו של רוטשילד, למשל, על שמעון שהוא איש עשיר, אזי אפשר לשער, כי עשרו של שמעון מגיע לרבבות, כי לולא זאת לא היו יודעים ממנו בבית רוטשילד.

וכן הדין בחכמה. אם ראובן יאמר על שמעון שהוא חכם, אזי צריכים לברר עד היכן מגיעה חכמתו של ראובן, אולם אם שמענו שהגאון ר' עקיבא איגר למשל, כתב לאחד שהוא חכם, ומכש"כ אם שמענו, שהרמב"ם אמר על איש אחד שהוא חכם, אזי אין ספק שהוא חכם גדול, כי חזי מאן קמסהיד עלי'.

ונצייר נא בנפשנו, כי לו הי' מביא איש אחד מכתב מהחכם מכל האדם שלמה המלך, שכתב עליו התואר "חכם", אזי הי' ידוע לנו, כי חכמתו מרוכה מאד, וכן אם הי' ידוע לנו, שאברהם אבינו אמר על אחד מבני דורו שהוא חכם, במה אין למעלה מחכמתו.

ומעתה צא וחשוב, אם הקב"ה בכבודו בעצמו מעיד על אדם שהוא חכם, אזי אין תכלית וגבול לחכמתו, ואעפ"כ התורה מעידה עליו שהשוחד יעור עיניו, כי הלא בפרוש כתוב כאן, "יעור עיני חכמים", ובאיזה חכם הכתוב מדבר? הוי אומר לא חכם סתם, מה שהבריות אומרים עליו שחכם הוא, אף לא חכם ששלמה המלך מעיד עליו, אלא חכם שהקב"ה בעצמו מעיד עליו בתורתו שהוא חכם, ואעפ"כ גדול כח השוחד, שהוא יכול לעורר אף את עיני החכם הגדול הזה א).

מ ע ש י ל מ ל ד

פניהם ריקם, אבל סו"ס הצליחו להחזיק בידי המוסדות מתרומות המרובים שנענו לבקשתם. משא"כ עתה שארגנו "פעדערישאנס", וכל מעשה הצדקה והחסד נתרכז בידם, ואם מנהלי הועד הזה אינם גוקקים למשאלות מוסדות התורה, הרי שכל תושבי העיר אין להם חלק בהחזקת התורה והחושך מכסה את פני כל העיר.

א) ובאופן דומה לזה הי' מרגלא בפומי', לפרש את מאמרם ז"ל באבות פ"ב, הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה. אם עשיר גדול מדבר ע"ד רווחים, מסתמא הסכום גדול למאוד, ואם צוה לציין בספרי חשבונותיו איזה הפסד שמע מינה שההפסד מגיע לרבבות, כי לולא זאת לא הי' משים לב לזה.

ומכיון שהקב"ה בורא כל העולמות, ציין בתורתו הק' הפסד מאיזה חטא, אפשר לשער עד כמה גדול כח החטא הזה, ולהפך אם רשם בפנקס ספר התורה